trosečník

105 / 2

ročník III.

pátek 13. ledna 2023

V roce 2009 na Táboře

Milý čtenáři!

Kdysi dávno, konkrétně – jak jsem byl poučen kolegou Filipem Matějkou – v lednu 1990 řekl prognostik Miloš Zeman, že si musíme utáhnout opasky. Jako bychom byli po tom komunistickém sajrajtu bůhvíjak vyžraní! Nemyslel tím, že bychom se měli na těch opascích pověsit, ale že musíme šetřit.
Tak jsem 32 let šetřil, ale nic jsem nenašetřil. – Podivné je, že jsem po tu dobu zas tak úplně nelenil. Pracoval jsem a psal, ekonomicky řečeno *zvyšoval statky.*
Ale – řekni, kde ty statky jsou? Co se s nima mohlo stát? A komu ksakru patřej?
Tak pořád šetřím. Šetřím už většinu svého života.
Šetřil – asi si to nechám napsat na náhrobek.
Jen nevím, jestli jako povolání, nebo bych si měl rovnou změnit jméno… ☺

 # Vyšlo první číslo 20. ročníku Muzejního čtvrtletníku. Pokud si ho stáhnete ze stránek Muzea Českého ráje, najdete v něm článek *80 let technické gemologie v Turnově* od Michala Košelji, vztahují se k chystané výstavě *Krystaly – 80 let ve službách technického pokroku* (16. 3. – 18. 6.).
Příběh jednoho neobyčejného prstenu převypráví muzejní geolog Jan Bubal,

Vladimíra Jakouběová představí Masopustní masky dříve a dnes. Antonín Mojsl připravil další díl rubriky *Z dějin tur(nov)istiky* – Lachmanův hostinec a Bartoňova továrna a David Marek seriálu *Stalo se před sto lety.*
Asi neodolám a článek o Lachmanově hostinci po nějaké zdvořilé pauze přetisknu, jeden text použiju hned, protože se týká výstavy, začínající co nevidět.

 # Víc než make-up
Sbírky restaurované s podporou evropských fondů
Výstavní sál / 19. 1. – 5. 3. 2023

Restaurování historických artefaktů kulturního dědictví Muzea Českého ráje v Turnově, digitalizace a posílení ochrany – to byl název projektu, jehož hlavním cílem bylo zachovat, ochránit a přispět k rozvoji potenciálu kulturního dědictví Českého ráje.
Historické artefakty byly restaurovány tak, aby byly i dále zachovány pro příští generace a mohly být veřejně vystavovány. Další aktivity projektu byly realizovány v oblasti modernizace depozitářů a techniky na digitalizaci. Výstava *„Víc než make-up“* je prezentací výsledků práce tohoto projektu, do kterého se muzeum zapojilo v letech 2017 až 2022. Během nich došlo k restaurování vybraných sbírkových předmětů ze čtyř podsbírek – historické, etnologické, výtvarného umění a Scheybalovy sbírky. Jednalo se o předměty, které jsou spojeny s významnými osobnostmi regionu, doklady regionální produkce a tvorby a o předměty kulturní a náboženské piety. Od cenných pojizerských betlémů,

přes historicky hodnotné kramářské tisky sesbírané J. V. Scheybalem, skleněné negativy z místních fotoateliérů, až po první oponu turnovského divadla. Výstava rovněž představí atraktivní barokní lunety od malíře Jana Jiřího Hertla z turnovského františkánského kláštera. Pod názvem *Krajiny zázraků* byla plátna ze života sv. Františka vystavena už vloni v létě v Oblastní galerii v Liberci. Připravovaná výstava, jejíž název naznačuje složitost restaurátorské práce, je průřezem všemi restaurovanými sbírkami a doplní ji textové informace, restaurátorské zprávy a obrazový materiál.

Portrét Heleny Werichové, manželky obchodníka s drahokamy Vincence Wericha. Stav před restaurátorským zásahem a po něm.

Nemocnice v Turnově, která patří pod Krajskou nemocnici Liberec (KNL), potřebuje větší anesteziologicko-resuscitační oddělení a také urgentní příjem. Vyřešit by to měla vestavba mezi dvěma současnými pavilony nemocnice, náklady na stavbu odhadli projektanti včetně daně na více než 170 milionů korun.
V přípravě je také další pavilon za 167 milionů korun, který by měl řešit lůžkovou kapacitu a zázemí zdravotníků, řekl turnovský starosta Tomáš Hocke. (Genus)

Osmdesáté výročí transportu turnovských Židů

V roce 1943 žilo v Turnově na 550 židovských obyvatel. K jejich početnímu nárůstu došlo v souvislosti se zabráním pohraničí v roce 1938, kdy do Turnova přišlo na 450 souvěrců z Liberecka a Jablonecka. Po skončení války se do Turnova vrátilo pouhých 19 přeživších. Ostatní zahynuli v koncentračních táborech či při hrůzné cestě do těchto lágrů.

Psal se 13. leden 1943. Všude je sníh, fouká studený vítr a mrzne. Z turnovského nádraží odjíždí vlak s turnovskými židy směrem na Mladou Boleslav, kde je zřízeno shromaždiště. Odtud jsou už 16. ledna transportem Cm převezeni do Terezína a vzápětí 20. ledna transportem Cq do Osvětimi...

Turnovští židovští obyvatelé, kteří byli takto nedůstojně zbaveni životů, nemají většinou nikde ani svůj hrob. Proto jsem moc ráda, že se Turnov připojil k evropskému projektu *Kameny zmizelých* (německy *Stolpersteine*). Ve dvou etapách byly v ulicích Turnova umístěny tyto kameny před domy, kde turnovští židé žili, než byl jejich život přerušen deportací a následně násilně ukončen v koncentračních táborech. A připravuje se třetí etapa položení dalších *Kamenů zmizelých.*
Je dobře, že se do aktivit kolem tohoto projektu zapojili i studenti turnovského gymnázia. Je důležité připomínat a mít na paměti, co se tenkrát dělo. Dnes o to více i v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině.

Zde bych ocitovala slova paní Olgy Nazarevičové, která před Němci utíkala s malým synkem z Polska přes Bělorusko a Střední Asii. „Války byly, jsou a budou. Ve válce však obě strany mají šance. Když ne zvítězit, tak alespoň se bránit. V Osvětimi, Terezíně, Kalymě, Katyni, … Iráku nebo Číně, šance se nedávají nikomu. Lidé se likvidují s jediným cílem – zavraždit! Není to zrůdnost? Likvidace miliónů bezbranných lidských bytostí je výsadou dvacátého století.“

Je to již 80 let. Připomeňme si toto smutné výročí, aby se podobná situace neodehrála i ve 21. století. Přijďte zapálit plamínek naděje 13. ledna do turnovské synagogy. Otevřena bude pro vás od 15 do 16 hodin.
Na měsíc leden připadá i Mezinárodní den památky obětí holocaustu. Dne 27. ledna roku 1945 byl Rudou armádou pod vedením I. V. Koněva osvobozen nacistický koncentrační a vyhlazovací tábor Auschwitz–Birkenau (Osvětim–Březinka). Tento den má připomínat utrpení přibližně šesti milionů Židů a dalších nevinných obětí v době holokaustu za druhé světové války.

/ Eliška Gruberová, Turnovské památky a cestovní ruch

Turnovské kulturní tipy:

středa 18. ledna 2023, 18 hodin, kino Sféra
Radka Tkáčiková – Namibie (Cestovatelský klub)

Nejstarší poušť světa s největšími dunami na světě, národní parky s množstvím zvěře, druhý největší kaňon světa Fish river, květiny staré 1500 let, krokodýli na hraniční řece Kunene a Epupa vodopády. Atlantský oceán a kolonie lachtanů

a tučňáků. Opuštěné diamantové doly. Vše umocněno etnickou pestrostí – původní etnika Himbů zachovávající své zvyky včetně odívání, kdy ženy chodí jen v sukénkách. Hererové ve viktoriánských oděvech. Země plná překvapení.

čtvrtek 19. ledna 2023 od 19.30 hodin
Drama v kostce, pokus 2 – Mystérium skutečnosti

Pražské Studio Ypsilon přiváží do Turnova autorský počin Jiřího Havelky. Drama v kostce je komedie, která vás vtáhne do děje od první minuty a nepustí do poslední vteřiny.

rovensko p. t.

turnovsko

 # Příprava nové silnice I/35 mezi Ohrazenicemi a Úlibicemi se dostala do další fáze. Ministerstvo dopravy schválilo projekt nové přeložky v centrální komisi a může tak pokračovat další stupeň přípravy celé stavby. Dopracovává se technická studie a zpracovává dokumentace posuzování vlivů na životní prostředí pro novou silnici Žernov – Zelený háj. Ta bude sloužit jako přivaděč k silnici od Semilska a Jilemnicka.
O posunu v přípravách informovalo Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) na svých stránkách.
„Do června tohoto roku by měla být dokumentace hotová a podaná žádost na odbor životního prostředí Krajského úřadu Libereckého kraje," řekl ředitel liberecké správy ŘSD Jan Wohlmuth. Přivaděč je jednou z podmínek celé stavby, která někdy bývá označována jako S5.

O silnici se mluví desítky let, projekt budil značné kontroverze i kvůli trasování Českým rájem.
Postupně se ale podařilo najít kompromisní řešení v podobě takzvané severní varianty, která vede severně od stávající silnice. Dlouho plánovaná stavba nové silnice mezi Turnovem a Jičínem (správný název je Ohrazenice–Úlibice) získala kladné stanovisko ministerstva životního prostředí v roce 2021.
Úřad nakonec povolil variantu E1 se severním obchvatem Rovenska p/T. Ministerstvo stanovilo pro ŘSD celkem 41 různých podmínek jak pro projektovou přípravu, tak samotnou stavbu. Mezi podmínkami je například prověření možnosti prodloužení zakryté části tunelu v oblasti Turnova a Pelešan o 400 metrů ze stávajících 900 metrů.
Nová silnice má nahradit stávající nevyhovující trasu, mluví se o ní přes dvacet let. Vede mezi dvěma částmi chráněné krajinné oblasti Český ráj. Úsek z Turnova do Jičína je aktuálně na trase silnice I/35 nejproblematičtějším, dál z Úlibic do Hradce Králové se již připravuje stavba dálnice D35, z Liberce do Turnova vede silnice pro motorová vozidla. Nový úsek je dlouhý 32,5 kilometru. Reálně by se měl začít stavět na konci této dekády.

(Mnichovohradišťsko.cz)

lomnice n/p

 # Lomnické Tylovo divadlo pro následující měsíce připravilo několik spektáklů:

Pátek 27. 1. 2023 od 19:00 hodin
NERUŠIT PROSÍM!
Autor: Ray Cooney. Režie: Veronika Nožičková.

Detektivní bláznivá komedie anglického autora Raye Cooneyho. Fraška plná suchého anglického humoru a nedorozumění o tom, co všechno může způsobit jedna nevěra, jedna záhadná mrtvola a jedno rozbité okno. Vše se odehrává v hotýlku Westminster, kde se poslanec britského parlamentu schází se svou milenkou, která je však zároveň sekretářkou šéfa opozice. Kvůli nepředvídané náhodě ztratí kontrolu nad děním v hotelu a hra nabírá nečekaný spád.
Pořadatel: Divadelní spolek J. K. Tyl Lomnice nad Popelkou

Úterý 14. 2. 2023 od 19:00 hodin
OSM EUR NA HODINU
Zběsilá komedie o sobectví i štědrosti.
Autor: Sébastien Thiéry. Režie: Antonín Procházka.

Jacques a Laurence, bohatý buržoazní pár středního věku, zaměstnává na černo podivnou paní na úklid. Rosa je hotová nešťastnice: nejenže se nechá vykořisťovat svými „zaměstnavateli“ a stará se o svého přítele Miguela, který se od ní nechá živit, ale každý den se jí přihodí nějaký malér. Jednou ztratí telefon, podruhé si zablokuje krk, třetí den krvácí z nosu… Řízením osudu se ta smůla přenese na Jacqua s Laurence, kteří se rozhodnou udělat cokoli, aby Rosu a především sebe zachránili od podivného prokletí. Nutno zmínit, že Rosa je ve skutečnosti muž – transvestita. Proč vlastně pomáháme druhým, pakliže nejde o náš vlastní prospěch?
Hrají: Martin Zounar, Martin Kraus, Martina Randová / Daniela Šinkorová, Zbyšek Pantůček / Antonín Procházka.
Délka: 105 minut, s přestávkou.

Středa 8. 3. 2023 od 19:00 hodin
MINIPÁRTY S KARLEM ŠÍPEM

Talk show na motivy pořadu Všechnopárty moderátora a textaře Karla Šípa. Pořadem provází Jiří Bláha. Prostor dostanou také dotazy diváků.
Délka pořadu: 120 minut bez přestávky, pořadatel: VM ART Production Praha

Úterý 28. 3. 2023 od 19:00 hodin
VEJŠLAP
Autor: Peter Quilter. Režie: Pavel Ondruch.

Jak překonat krizi středního věku? Hrají: Petr Stach, Martin Písařík a Jan Holík. Komedie Divadla Ungelt Praha. Délka představení: 120 minut.

Tohle trochu vypadá jako inzerát, ale vy ho prosím chápejte jako můj osobní vzkaz.
Kavárnu v lomnickém kině jsme objevili s příteli – fotografickou skupinou *Ohrožení druhové* – loni na jaře a byli jsme tu moc spokojeni.
A když jsem se pak během roku objevil v Lomnici, nikdy jsem se tu nezapomněl zastavit.
Je tu milá obsluha, dobrý kafe a taky wifina, díky které jste obdrželi několik vydání Trosečníka.

Takže, milí lomničtí kinokavárníci, díky za spolupráci!

18. leden v 17:30, Muzeum a Pojizerská galerie Semily
ODKRÝVÁNÍ OSUDU ŘEHOLNÍKŮ V SEMILSKÉ INTERNACI

Přednáška Tomáše Chvátala o hledání informací o kněžích nuceně umístěných v semilské nemocnici na počátku padesátých let minulého století. Rezervace místa na telefonním čísle 775 859 001 nebo na emailu *svikova@muzeumsemily.cz*

Výstava o internaci odkrývá velké semilské tajemství

Existují v semilské historii nějaká tajemství a velké otazníky? V semilském muzeu jsou přesvědčeni, že minimálně jedno takové téma existuje. Historik muzea Tomáš Chvátal k tomu dodává: „Jedná se o nedobrovolnou internaci řeholníků a kněží v semilské nemocnici v 50. letech 20. století. Mezi občany kolují o tomto tématu mnohé zvěsti a vyprávění, které mluví o tom, že řeholníci byli v nemocnici nejen nedobrovolně drženi, nýbrž také že mnoho z nich zdejší primář Pluhař cíleně mučil. Objevují se dokonce i tvrzení, že byli poté tajně páleni v místním krematoriu. Pro mnohé lidi se tato hrůzná podezření navíc potvrdila v devadesátých letech, kdy byl za nejasných okolností skartován nemocniční archiv.“
Aby bylo do této záležitosti konečně vneseno světlo, podnikli pracovníci muzea téměř osmiletý podrobný archivní výzkum. Jeho výsledky nyní poutavou formou přináší výstava Internace v Semilech 1950-1953, které je věnováno celé první patro muzea. Autor výstavy prozrazuje bližší informace: „Podtitulem výstavy je Odkrývání osudů řeholníků v nemocničním oddělení – a tak je i expozice samotná koncipována tak, aby se návštěvníci výsledek nedozvěděli hned na počátku, nýbrž aby si ho mohli sami odkrývat. Stejně jako my při našem bádání tedy budou procházet labyrintem témat, otevírat skryté dveře a zásuvky a postupně si tvořit vlastní názor na to, co se v internačním oddělení opravdu dělo či nedělo. Poté mohou na lékárnické váhy vhodit svůj hlas, zda si myslí, že primář Pluhař v Semilech mučil, nebo ne, a zda si tedy zasloužil, aby na něj místní protikomunistická organizace připravila bombový atentát. Tento svůj náhled si mohou nakonec zkonfrontovat s naším náhledem na věc.“
Výstava byla slavnostně zahájena dne 30. září a potrvá až do 2. dubna.

Na přelomu roku 2022/23 v muzejní edici *Paměť Semilska* vyjde i stejnojmenná podrobná publikace.

A co se stane, až výstava skončí? K tomu historik muzea prozrazuje: „I když nyní výsledné zjištění s ohledem na návštěvníky a čtenáře tajíme, rádi bychom

nakonec veřejně deklarovali, co se v semilské nemocnici dělo, nebo nedělo. Doufáme, že tím přispějeme k tomu, že ono velké semilské tajemství přestane být tajemstvím a atmosféra kolem něj se snad již definitivně pročistí.“

(Tomáš Chvátal, Semilské noviny)

V lednu nabídne semilské kino další ročník přehlídky severského filmu

Kino Jitřenka se připojuje k 9. ročníku přehlídky severských filmů Scandi a v něm nabídne pět filmových premiér ze všech pěti skandinávských zemí: Norska, Švédska, Finska, Dánska a Islandu.
Přehlídku zahájíme ve středu 18. ledna historickým dramatem, založeným na literární předloze Vilhelma Moberga Emigranti. V polovině 19. století odešly ze Skandinávie miliony obyvatel kvůli hladu a hmotné nouzi do Ameriky s nadějí na lepší život. V tomto monumentálním příběhu sledujeme Kristínu, Karla-Oskara a jejich malé děti, kteří v 50. letech 19. století opouštějí chudé Švédsko a vydávají se na dlouhou a nebezpečnou cestu přes Atlantik do divoké Severní Ameriky.

V žánrově pestré přehlídce nebude chybět ani finský horror.
Páteční večer tak budete moct strávit s dvanáctiletou gymnastkou Tinjou, která se zoufale snaží zavděčit své matce, ženě posedlé snahou prezentovat světu obraz dokonalého rodinného života prostřednictvím svého populárního blogu. Jedné noci však Tinja najde podivné vejce. Schovává ho a udržuje v teple. A když se vylíhne, je to, co se z něj vyklube, k neuvěření.
Nejen ženy si přijdou na své uvedením milostného dramatu Všechny mé dopisy spalte. Ústřední postavou je Karin Stolpe, jež na svých bedrech nese celou šířku příběhu, odehrávajícího se ve 30. letech 20. století. Film zobrazuje její složitý vztah s manželem Svenem Stolpem a vášnivý milostný vztah s Olofem Lagercrantzem.
Přehlídku zařazujeme do našeho programu po úspěchu prvního ročníku. Věříme, že kvalitní evropské filmy zaujmou stejně jako v loňském roce, kdy jsme uvedli filmy jako Utéct nebo Margrete, královna severu.
(Ondřej Šír, Semilské noviny)

 # 13. leden, 19:30, KC Golf
JDEME NA TO

Představení v podání Divadla V Roztocké – Jilemnice. Budete se bavit příběhem chlapů, kteří po propuštění nemohou zavadit o novou práci. Dostanou se tak do svízelné situace. Život k nežití, neexistence existence, prachy v prachu. Ze zou-

falství se proto rozhodnou k neobvyklému kroku: vydělat si pomocí striptýzového vystoupení.

Pocta Zuzaně Navarové

Semilskému publiku se v pátek 20. ledna představí projekt kapely „Pocta Zuzaně Navarové“. V KC Golf se bude od 19 hodin vzpomínat na pozoruhodnou zpěvačku, folkovou skladatelku a textařku Zuzanu Navarovou. Zpívala se skupinou Nerez a byla oceňována jako výjimečná sólistka a získala si uznání odborné kritiky i posluchačů. Byla také producentkou Věry Bílé a kapely Kale a objevila zpěvačku Radůzu. Kapela Koa byla její poslední doprovodnou kapelou, se kterou hrála od roku 1999 až do prosince 2004, kdy v pouhých 45 letech zemřela.
Zuzana Navarová stihla za necelých 25 let své hudební kariéry vytvořit nesmrtelný odkaz. Hudební barevnost a silné výpovědi jejích textů dál rezonují i roky po jejím odchodu. Písně kapel Nerez i Koa zní v originálním podání šestičlenné sestavy v čele s Barborou Červinkovou, která s citem a pokorou zpívá její písničky.
Posluchači ji oceňují pro její nezaměnitelnou, hluboko posazenou, přesto jemnou a citlivou barvu hlasu a blízký osobní kontakt s publikem. *„Bože, podej mi ještě ten kalich, to víno, co s nocí se měnívá na líh…“* Přijďte si připomenout nezapomenutelné písně Zuzany Navarové v podání Barbory Červinkové v doprovodu kapely Pocta Zuzaně Navarové ve složení Tomáš Pecka a Standa Šedivý – kytary, bubnuje Tonda Jína, trubku a perkuse ovládá Nick Arthofer a bezpražcovou baskytaru Honza Neruda.
Kapela Pocta Zuzaně Navarové je kapela mladých muzikantů, která vznikla z původní kapely Jazz Elements. Hraje od roku 2017 a díky velkým úspěchům koncertují po celé republice.
/ Jitka Bažantová, Semilské noviny

semilsko

VYSOKÉ n/J –

#

Vzpomínka na vysockého rodáka plk. Karla Kopala

V zimě 7. prosince 1915 se v Tříči rodičům Kopalovým narodil syn Karel.

Po absolvování měšťanské školy a vyučením se „strojním zámečníkem“ ve Vysokém nad Jizerou si v roce 1934 spolu se svým kamarádem Otakarem Žantou (pilot RAF *20. 3. 1915 Stanový - †13. 3. 1944) podává přihlášku do školy leteckého dorostu v Prostějově. Studium zakončil na 5. místě z 66 posluchačů.

Po okupaci Československa německými vojsky odchází 6. srpna 1939 (o vysocké pouti) s několika přáteli do Polska, kde se po vypuknutí II. světové války (1. září 1939) v řadách polského letectva zapojuje do bojů proti Němcům (později i Sovětům). Brzy se však stane zajatcem Rudé Armády a je uvězněn až do 16. 2. 1941 na ruském území. Poté je repatriován a přes Oděsu, Palestinu a dále lodí kolem Afriky přes Gibraltar připlouvá 12. 7. 1941 do skotského Glasgow.

plk. KAREL KOPAL (*7.12.1915 - †8.1.1988)

V Anglii si okamžitě podává přihlášku do vzdušných sil RAF (Royal Air Force). Je přijat a je přidělen k 311. čs. bombardovací peruti. U této perutě sloužil až do prosince roku 1944. U 311. čs. bombardovací perutě odlétal 64 operačních letů, celkem odlétal 780 letových hodin (zejména na typech Vickers Wellington a Consolidated B24 Liberator) nad okupovanou Evropou.

V prosinci roku 1944 byl přeložen k 246. dopravní peruti. Letouny této perutě létaly na Střední a Dálný východ. Mimo jiné Karel Kopal ke konci války přepravoval významné osobnosti jako byl W. Churchill, Jan Masaryk, atd.

Do vlasti se vrátil 3. září 1945 právě na narozeniny svého otce. Při slavnostním uvítání ve Vysokém nad Jizerou mu bylo uděleno „ČESTNÉ OBČANSTVÍ“.

Zemřel v jablonecké nemocnici 8. ledna 1988.

Vysoké na své hrdiny nezapomíná.
rodina Nesvadbova

repro ze zpravodaje Vysokého n/J Větrník

železnobrodsko

ŽELEZNÝ BROD –

V roce 2012 získal Bohumil Lhota ekologického Oskara za dům, který se otáčí za sluncem i schovává pod zem.
84 letý projektant má ale řadu dalších zálib, třeba myslivost nebo malování. Jeho obrazy, plastiky a samozřejmě i projekty jsou nyní k vidění Galerii Vlastimila Rady v Železném Brodě. (ČRo Liberec)

Volha byl přístav Železno-broďáků. Před 40lety oblíbenou hospodu zbořili

Legendární Volha, která byla svého času oblíbenou hospodou, stála na Malém náměstí (chcete-li Rynku) v centru Železného Brodu. Hostinec během 130 let své existence prošel řadou proměn, ale nedostatek archivních pramenů způsobil, že v jeho historii zůstala bílá místa.

Hostinec byl v domě čp. 136, který stál v malebné poloze pod železnobrodským kostelem sv. Jakuba Většího a uzavíral prostor Malého náměstí ve směru od Jizery. Už v roce 1851 ho otevřel tehdejší majitel domu Adolf Rezler a o rok později byl nazván *„U černého orla“*.

Adolf Rezler hostinec pronajímal. Jako první nájemce, pravděpodobně na krátkou dobu, je uváděn v roce 1854 Hynek Pavlíček z Jirkova. Mezi další známé nájemce patřili: Vít Vele v letech 1882–84, kterého následoval Josef Šic, který také v domě bydlel ještě v roce 1910.

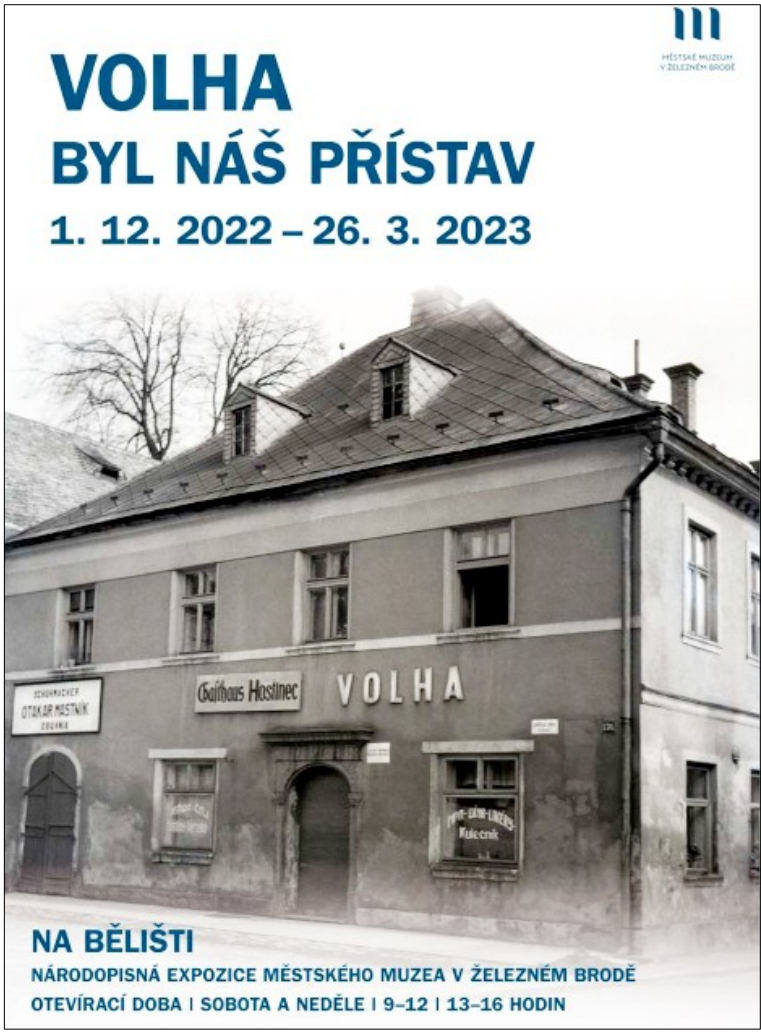

Následující období je díky torzovitosti úředních dokumentů nejasné. Podle rejstříku hostinských živností pro Železný Brod mezi lety 1905–1948 byl zapsán jako vlastník nebo nájemce Norbert Fröhlich. Z korespondence se synem Josefem, ruským legionářem, víme, že ještě v prosinci 1919 byl hostinským v Malé Horce.

Samotný Josef Fröhlich demobilizoval v listopadu 1920. O koncesi na pohostinskou činnost požádal Josef až v roce 1926. Byl to právě on, kdo přejmenoval hostinec *U černého orla* na hostinec *Volha*. Podle městských propagačních materiálů z 30. let, byl podnik veden jako *Hotel Volha Josefa Fröhlicha*, který mimo pohostinství nabízel také ubytování.

Z období mezi světovými válkami a z druhé světové války nemáme žádné další informace. Podle seznamu živností v Železném Brodě z roku 1946 byl hostinec zavřený. Z obdobného seznamu z roku 1949 provozovala hostinec s ubytováním Emílie Zelenková a Boh. Fröhlichová. V roce 1956 byla uvedena jako vedoucí hostince paní Emílie Zelenková. Právě s Emílií Zelenkovou a Antonínem Kylouškem je spjaté „zlaté období“ hostince Volha, kdy byl kulturním a společenským ostrůvkem v Železném Brodě.

Hostinec Volha se nacházel v přízemí domu ve čtyřech místnostech, kterými byly hlavní lokál s výčepem, salonek, prostřední místnost, kam chodili „Sklanďáci“ (studenti sklářské školy v Železném Brodě) a místnost s kuleční-kem. Vedle klasických štamgastů a „Sklanďáků“ chodili na Volhu i sportovci. Házenkáři, fotbalisté a další, kteří chodili zhodnotit trénink nebo proběhlé utkání. Také v hospodě často končily schůze různých zájmových kroužků. Díky své poloze pod kostelem a nedaleko hřbitova byla Volha svědkem mnoha pohřebních hostin.
V průběhu let neudržovaná budova stále více chátrala a její zkázu uspíšila povodeň v srpnu roku 1978, kdy bylo celé přízemí pod vodou. V prosinci roku 1981 byla již natolik chatrná, že hostinec musel být uzavřen a v červnu následu-jícího roku byl celý objekt stržen. Letos je to čtyřicet let, co byl dům čp. 136 zbořen, což znamenalo definitivní konec populárního hostince, tradičního komunitního místa, kde se scházeli brodští sousedé. Třebaže již uběhlo mnoho let, zůstal v srdci pamětníků.
Tehdejší studentka místní sklářské školy, paní Jitka Konorská vzpomíná: „Hospoda Volha, jak já jí pamatuju v letech 1971–75, byla vcelku malá, zašlá, oprýskaná, trochu zatuchlá. Ale byla to ta stará, opravdová a poctivá hospoda. Hukot hovorů místních od jednoho konce stolu, hlasité diskuze Sklanďáků od druhého. Lavice, židle tonetky, dřevěné stoly, klasické půlitry, poctivě zahulíno, ale útulno. Pro leckoho ‚druhý domov‘, protože tu každý našel nějakou spřízněnou duši. Na Volze se člověk necítil nikdy sám...“
Dnes je na místě Volhy parkoviště a Malé náměstí tak zůstává neuzavřené, což je škoda nejen po stránce architektonické…
Až do 26. března se koná malé připomenutí legendární železnobrodské hospody Volha v národopisné expozici Městského muzea na Bělišti. Výstavu doplňují dobové fotografie a vzpomínky pamětníků. Seznámit se s historií Volhy můžete o sobotách a nedělích v časech 9–12 a 13–16 hodin.

/ David Řeřicha, Železnobrodský zpravodaj

krkonoše

Správa KRNAP v roce 2022 vykoupila pozemky za 3,3 miliony korun

Správa Krkonošského národního parku ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí v roce 2022 vykoupila do státního vlastnictví, příslušnosti hospodaření pro Správu Krkonošského národního parku, některé pozemky, které se nacházejí na území národního parku a jeho ochranného pásma. Předmětné výkupy pozemků byly hrazeny prostřednictvím Národního programu životního prostředí Státního fondu životního prostředí České republiky v celkové výši bezmála 3,29 korun za rok 2022.

Jednalo se o různé druhy pozemků – louky, lesy apod. Na řadě z nich se vyskytují zákonem zvláště chráněné druhy rostlin či živočichů. Zakoupené pozemky navazují na již nyní Správou KRNAP obhospodařované pozemky, a tak dochází ke scelování státních pozemků.

Tento projekt je financován Státním fondem životního prostředí České republiky na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
(Správa KRNAP)

vrchlabí

Bozkov. Kolem roku 1937. Zdroj: Historické fotografie

Loužnice – pohled přes potok na Kostřavec. Foto: Otahal, Zásada. Repro *Loužnický zpravodaj*

„Hrad Kost'.
Frantík fotografoval
ve válce. 1916.“

HRUBOSKALSKO
Pískovcové skalní útvary
v Českém ráji mezi hradem
Valdštejnem a zotavovnou
ROH zámkem Hrubou
Skálou.
Foto A. Kraus
SG Velký Šenov
Panorama Praha
Rok odeslání 1980

SOBOTKA – Radnice v Sobotce na Jičínsku chystá rozsáhlou rekonstrukci náměstí Míru. Cílem je uspořádat nejvýznamnější veřejný prostor ve dvoutisícovém městě tak, aby lépe vyhovoval své funkci. Počítá se například s úpravou parkování nebo změnou vedení tranzitní silnice druhé třídy 281, která náměstí protíná. Stavební práce by mohly začít nejdříve v roce 2024. Odhadované náklady na revitalizaci náměstí se pohybují v řádech desítek milionů korun.

Město má podle starosty zpracovanou architektonickou studii, která bude ještě dále upravována. Současně se musí podle něj také změnit dopravní řešení v přilehlých ulicích Jičínská, Turnovská a Předměstská. "Nejde o finální studii, bude se ještě vyvíjet. Letos bychom chtěli mít územní rozhodnutí, případně společné územní a stavební rozhodnutí. Počátek prací nevidím dříve než v roce 2024, spíše v roce 2025," řekl starosta Sobotky Lubor Jenček.

Stavební práce budou rozděleny nejméně do dvou etap. První, která se bude týkat především parkování, by mohla vyjít na 20 až 30 milionů korun. Podle starosty je vyřešení nevyhovujícího systému parkování na náměstí zásadní pro samotnou rekonstrukci náměstí. Snížením parkovací kapacity se prostor na náměstí částečně uvolní.

„Co se týče parkování na náměstí, tak je to nyní jeden velký chaos, a to bychom chtěli změnit nejdříve. V turistické sezoně často bývá náměstí plné parkujících aut, někdy je jich tam až 90. Nová podoba náměstí bude klást důraz na jeho funkčnost, parkování bude možné jen krátkodobě, kapacita bude do 40 vozidel. Parkovat bude možné dál od středu náměstí," řekl Jenček.

Podle něj je záměrem města také přemístit tranzitní silnici z diagonálního uspořádání na západní a severní stranu náměstí. "Aktuálně není volného shromažďovacího prostoru na náměstí mnoho. Silnice druhé třídy by v nové koncepci již neměla náměstí protínat," řekl starosta.

Projekt počítá také s novým veřejným osvětlením, se zelení, mobiliářem a změnou povrchů náměstí. "Vzhledem k tomu, že náměstí je součástí městské památkové zóny, projekt konzultujeme s památkáři. S nimi zatím nemáme shodu například na tom, z jakého materiálu budou povrchy náměstí, uvedl Lubor Jenček.

Radnice bude usilovat o dotaci, případně si na rekonstrukci vezme úvěr s delší dobou splatnosti. „Půjde o jednu z největších investic města v jeho novodobé historii," dodal starosta.

/ Archiweb.cz

JIČÍN – Rozhovor s vnukem jičínského věžníka Aleše Panochy

Jedním z nejsvéráznějších občanů Jičína býval ponocný, cukrář, mystik, legionář, recesista- Aleš Panocha.
Chodil jsem do novoměstské „základky" s jeho vnukem- jičínským všesportovcem a trenérem Honzou Novotným. Spolu jsme se zúčastnili „bitev" se Staroměšťáky a hájili proti nim hranici – Cidlinu.

Spolu jsme měli i jistá privilegia, když jsme směli nahlédnout do všech prostor jičínské brány a mimo jiné i do místnůstky, kde byly uskladněny staré zbraně - zejména halapartny. kde Aleš Panocha panoval. Tento svérázný strážce, věžník a průvodce na jičínské bráně strážce věže nám občas shazoval halapartnou kaštany před přilehlým kostelem sv. Jakuba. S jeho vnukem se scházíme se každoročně na třídních srazech, teď však poprvé, abych se vyptal na jeho vzpomínky na velmi známého dědu:
„Vzpomínky mám velmi pozitivní, děda byl ve všech ohledech zvláštní vtipálek. Dělal legraci pro mne i pro lidi – dýchal třeba chvíli jednou dírkou nosu, po chvíli pak druhou. Vím, že chtěl přejít suchou nohou rybník Kníže i to, že vykládal turistům, že z věže

jsou vidět Tatry. Pak jim ukázal dva automobily. Kouřil velký čibuk a až do zimy chodil v krátkých kalhotech“.

Jak dlouho jsi se s dědou stýkal?
„Až do mých 25 let. Pomáhal jsem mu i při netypických činnostech - třeba když provazochodci bratří Třískové pořádali z brány tzv. jízdy smrti a děda jim vázal lana. Chodili jsme spolu natahovat hodiny, dokonce i ke kostelu na Novém Městě. Vím, že byl jakousi předlohou pro Werichovu roli ve filmu Až přijde kocour. Byl jsem u toho, když před bránou vytvořil lva ze sněhu. Děda neuznával lékaře, léčil se vždy sám, ale zemřel ve zdejší nemocnici v 78 letech. Pohřben je v Nymburce, kde se 29. března 1890 narodil. On se také psával *„rytíř Aleš Panocha z Nymburka“.*

Vzpomínáš na některé jeho „vejšpĺechty“?
„Ano – známé je třeba, že
z Jičína do Valdic se jde 30 minut, ale zpátky 30 let. Reklamní slogan cukrářský byl *„Prima certle cha cha cha, dělá Aleš Panocha“*. Nebo „Když Ježíš přešel suchou nohou vodu - proč ne já?“ Dobře pamatuji i jeho půlnoční troubení a pak hlášení požáru - vždy ve směru, odkud viděl požár, vyvěsil praporek. Protože jeho veršování a rece-sistická rčení poslouchalo hodně turistů, musel být požádán profesor Šalda, aby napsal text, od něhož se děda neměl odchylovat. To je zapsáno i v pamětní knize Jičína. Na dědu vzpomínám s radostí, jeho optimismus byl nakažlivý a energie úžasná“.

Pro svůj svéráz, humor, jinakost- a někdy těžkou pochopitelnost zůstane Aleš Panocha v Jičíně věčnou legendou. Když po první světové válce navštívil francouzský generál Jičín, ptal se při veřejné přehlídce, kdo se zúčastnil bojů proti bolševikům na Slovensku – přihlásil se Aleš Panocha. Vystoupil také na četných besedách a přednáškách, chtěl být hlídačem v Libosadu, navrhl mj. vyspravit cestu na Šibeňák. Je neodmyslitelně spjat s dějinami Jičína.

/ Ptal se Jaroslav Veselý

JIČÍN – Ještě tipy do jičínské knihovny. Milovníci historie si přijdou na své během přednášky předního českého historika Petra Čorneje, bude se věnovat Janu Žižkovina území východních Čech - ve středu18. ledna od 18 hodin. Jak na řešení psychických problémů z pohledu čínské medicíny se dozvíte o týden později 25. ledna od 18 hodin. (ms, Jičínský zpravodaj)

tanvaldsko

 # Obec Josefův Důl leží v okrese Jablonec nad Nisou. V obci o rozloze 22 km2 žije 877 obyvatel. Josefův Důl leží v srdci Jizerských hor, pod největší a nejmladší přehradou v Jizerských horách, v údolí řeky Kamenice. Založen byl roku 1701 hrabětem Des Fours.
Dnes jsou jeho součástí dříve samostatné obce Dolní Maxov, Antonínov

a Karlov. Společně zabírají území o rozloze 22 km2 s přibližně 850 obyvateli. V minulosti byla tato oblast významným sklářským centrem, v současné době se však orientuje především na turistický ruch. Dominantou obce je novogotický kostel Proměnění Páně, postavený v roce 1865 podle plánů inženýra Břivnáče. Nedaleko kostela se v budově bývalé školy a dnešní knihovny nachází Muzeum místní historie a infor-mační centrum. Nad kamenickým údolím byla v letech 1976–1982 vybudována největší přehrada Jizerských hor zadržující přes 20 milionů kubíků pitné vody. Nejen na její boční hráz, ale i na celé údolí je krásný pohled z kamenné vyhlídky Čertovy kameny v části obce Peklo.

Další významnou památkou je kaple Navštívení Panny Marie na Karlově. Obec je výchozím místem pro pěší, cyklistické i lyžařské výlety. Oblíbenými turistic-kými cíli jsou například vodopády na řece Jedlové, Protržená přehrada, památ-ník sklářství na Kristiánově nebo některá z mnoha rozhleden rozesetých po vrškách Jizerských hor.

Přímo v centru obce se nachází sportovní areál s tenisovými a volejbalovými kurty a fotbalovým hřištěm. V Josefově Dole a nejbližším okolí najdete několik lyžařských sjezdovek pro zkušené i začínající lyžaře. Josefův Důl je ideálním místem nejen pro letní nebo zimní sporty, ale nabízí i četné možnosti kulturního vyžití. Aktivní divadelní spolek uvádí v místním divadle několikrát ročně představení svá i spolků z okolí a každý květen pořádá Krajskou postupovou přehlídku venkovských divadelních souborů *Josefodolské divadelní jaro.*
Mezi další akce patří závody automobilových veteránů.

(Desenské noviny)

liberec

 # V úterý 17. ledna se uskuteční v Krajské věděcké knihovně v Liberci přednáška jménem *Mezi tradicí a modernou*, kde Alena Říčánková,autorka knihy *Kostely v kouři komínů*, detailněji představí studované téma i knihu samotnou.

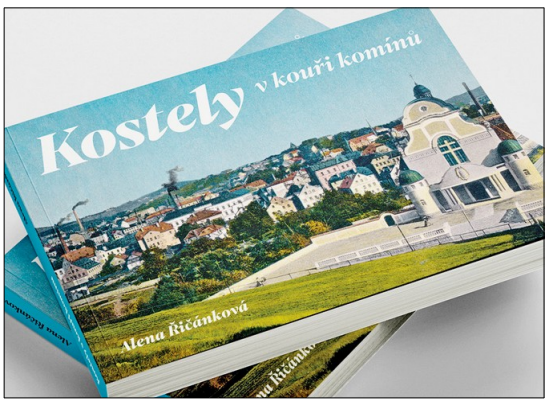

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV | ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LIBERCI

Sakrální architektura kolem roku 1900 na severu Čech

Součástí přednášky je představení nové knihy **Kostely v kouři komínů: sakrální architektura na Liberecku, Jablonecku a Frýdlantsku kolem roku 1900**.

PAMÁTKY KOLEM NÁS

Mezi tradicí a modernou

host:
Mgr. Alena Řičánková, Ph.D.
NPÚ, územní odborné pracoviště v Liberci

Kostely budované na přelomu 19. a 20. století představují specifickou oblast dobové stavební produkce. Přednáška přiblíží inspirační zdroje, které ovlivnily jejich architektonickou podobu. Nastíní historii vzniku kostelů, organizaci a financování staveb, motivaci objednavatelů, požadavky jednotlivých vyznání a individuální vklad architektů. Sledován bude průnik tradičních a moderních principů ve smyslu výtvarném, ale také v rámci materiálového a technologického řešení kostelů.

17. 1. 2023 / 17.00 hod.

Krajská vědecká knihovna v Liberci
Velký sál (2. patro)

Severočeské muzeum v Liberci slaví 150 let s knihou, výtvarníkem Novákem i Ještědem. Dobrovolné vstupné zůstává

Ve znamení významného výročí je rok 2023 pro Severočeské muzeum v Liberci. Tato instituce oslaví 150 let od svého založení.
Nejstarší uměleckoprůmyslové muzeum v českých zemích se v Liberci zrodilo díky mimořádné invenci několika místních umělců, pedagogů, vizionářů a patriotů, které dnes zná jen pár zasvěcenců. Velkolepé akce však muzeum neplánuje – výročí oslaví prací, která, jak doufají pracovníci muzea, udělá radost muzejním návštěvníkům a zájemcům o regionální historii.
Za poslední roky prošlo Severočeské muzeum velkou proměnou. Lidé dnes mohou navštívit rekonstruovanou budovu muzea, jinak také vypadají expozice. „Děkuji řediteli muzea Jiřímu Křížkovi a všem pracovníkům muzea za mimořádné nasazení při přípravě a realizaci projektu, stěhování sbírek a instalaci expozici po rekonstrukci. Díky tomu slavíme toto významné výročí v úplně jiné kvalitě. Návštěvníci chodí do muzea rádi a vrací se několikrát za rok. Velký zájem je také ze strany rodin s dětmi. Přispělo k tomu také dobrovolné vstupné, které se ukázalo jako vynikající krok," uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Co návštěvníky v narozeninovém roce čeká? V prvé řadě je v plánu náročná knižní monografie o muzeu. Výročí je také podnětem pro spolupráci s Ateliérem didaktické ilustrace Fakulty umění a designu Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni. Od února do listopadu 2023 bude 28 studentů v rámci své výuky připravovat společnou uměleckou výstavu a publikaci, která originálním způsobem přispěje k oslavě muzea.
„V jubilejním roce budeme pokračovat v přípravě investičních akcí, které mají za cíl dokončení obnovy celého areálu muzea. V samotném závěru roku 2022 statutární město Liberec finančně podpořilo přípravu nové muzejní expozice s tématikou 2. světové války v Liberci, který se v té době stal hlavním městem říšské župy Sudety. Kromě dokončení modernizace hlavní muzejní budovy na Masarykově třídě budeme dál pokračovat s přípravou obnovy muzejního parku, který se vlivem přetrvávajícího sucha a řádění vandalů čím dál víc

vzdaluje své původní podobě a funkci městského parku, kde mohou obyvatelé a návštěvníci příjemně strávit volný čas," řekl Jiří Křížek, ředitel Severočeského muzea v Liberci.
Z výjimečných výstavních projektů muzea pro letošní rok je třeba zmínit retrospektivní výstavu známého sochaře Vratislava Karla Nováka k výročí jeho nedožitých 80. narozenin. Připomenutí díla tohoto umělce začalo již v prosinci 2022, kdy se muzeu podařilo zachránit Routu – jednu z neprávem zapomenutých libereckých Novákových soch. Ta je již nyní nainstalovaná před hlavním průčelím muzea.

V letošním roce si připomíná své výročí i nejvýznamnější stavba Liberce a celého Libereckého kraje – vysílač a horský hotel na Ještědu, pro který má Severočeské muzeum připravenu originální výstavu. Díky podrobnému archivnímu výzkumu se představí deset konkurenčních projektů, které se – na rozdíl od projektu Karla Hubáčka – nedočkaly realizace.
Muzeum bude také dokončovat projekty restaurování sbírkových předmětů a bude čekat, jestli v rámci nové grantové výzvy Evropské unie uspěje s dalším projektem, který má za prvořadý cíl záchranu kulturního dědictví v muzejních sbírkách. Restaurování bude rovněž námětem autorské výstavy RestArt Mileny Nečáskové, se kterou muzeum v posledních letech intenzivně spolupracuje.
Severočeské muzeum bude v roce 2023 nadále výstavní a prezentační scénou pro regionální umělce a designéry, kteří dostanou prostor ve vstupním vestibulu nebo v muzejní galerii FOG.
Severočeské muzeum v tomto roce zachová svůj koncept dobrovolného vstupného pro všechny výstavy a expozice. Návštěvníci zaplatí toliko za vstup do Křišťálové věže, komentované prohlídky, kurzy a různé jednorázové akce.
/ Jan Mikulička, Liberecký kraj

Ze života vojáka wehrmachtu. Diapozitivy v muzeu ukazují dvě tváře války

Unikátní soubor fotografií, zachycujících rodinné i pracovní události v okruhu vojáka wehrmachtu nasazeného na východní frontě, má ve svých sbírkách Severočeské muzeum. Voják pracoval na dodnes ne zcela jasné práci při tvorbě přesidlovacích a zajateckých táborů.

Soubor je unikátní svou výpovědní hodnotou – na jednom filmovém pásu se objevují fotografie rodinné, vyzařující příjemnou atmosféru vánoc, aby je na dalších filmových políčkách střídaly záběry mrtvol v ostnatých drátech. Lidské utrpení je zde zachyceno jen jako zajímavý pracovní problém, jako by zajatci kdesi na východě nebyli lidskými bytostmi. Autor portrétoval vlastní děti i rodinu a naproti tomu na jiných filmech na východní frontě zachycoval zajatce.
„Historické fotografie jsou velmi důležitým dokladem doby. V případě zmíněných fotografií z druhé světové války se jedná o doklad z velmi bolestného období na území současného Libereckého kraje. Historikové našeho Severočeského muzea díky nim odhalují řadu detailů z tehdejšího života našich předchůdců," uvedla krajská radní Květa Vinklátová.

Z několika fotografií byli muzejníci před lety schopni určit, že rodinné výlety se odehrávaly v Krkonoších, v okolí Hrádku nad Nisou a na Cvikovsku. Nejnovější zjištění se váže k možnému bydlišti autora. Ten pravděpodobně pocházel z České Lípy. Je také možné, že v České Lípě měl část rodiny nebo tam žili jeho příbuzní.

Dalším bonusem jsou fotografie skupiny obyvatel, která byla nazývaná Volksdeutsche. Jednalo se o Němce žijící v zahraničí, takže do této skupiny patřili před mnichovskou dohodou i němečtí obyvatelé československého pohraničí.

Společným znakem byla němčina jako mateřský jazyk. Za tábory pro *Volksdeutche* zodpovídal úřad *Volksdeutche Mittelstelle*, jehož cílem bylo navrátit Němce do říše v duchu hesla *Heim ins Reich*. Úřad se staral o návrat etnických Němců do říše s cílem získat nové pracovníky do zemědělství a průmyslu. Vznikl už v roce 1933 a po roce 1938 se zabýval především přísunem osob, které byly vnímány jako pracovní síla. V Německu, respektive ve Staré říši byla situace mírně odlišná a pro přesídlence mnohem komfortnější. Na Liberecku, Českolipsku a Jablonecku byly tábory zaměřené především na těžkou práci. Měly být dočasným řešením, kde přistěhovalci měli dostat ideové školení, zbavit se možných infekčních chorob a poté jim měly být přiděleny byty nebo domy. „To se opravdu dělo, ale celým systémem se nepodařilo protlačit celou masu přistěhovalců. Mnohé tábory tak sloužily až do konce války a stávalo se, že místo života v říši čekala přesídlence paradoxně nacistická nucená práce," doplnil Ivan Rous ze Severočeského muzea.

Velký tábor pro Němce z Besarábie a Volyně byl v továrně Siemens v České Lípě na adrese Moskevská 674/50. V blízké ulici U Kartounky byl zbudován barákový tábor a bylo zde ubytováno 1200 osob z Besarábie a Bukoviny, což představovalo zátěž pro město a s postupem války se situace zhoršovala. Tábory byly plné a v roce 1945 dorazila do České Lípy další vlna, tentokrát slezských Němců a celkový počet těchto osob vzrostl na přibližně sedm tisíc.

Tábor v továrně Siemens obsadily v roce 1941 především ženy s dětmi, také starší muži. Dvůr továrny byl využit pro sušení prádla i výrobu slamníků. Prakticky vše, od postelí po přikrývky, se vyrábělo na místě. Po zabydlení byly děti hromadně odváděny do centra České Lípy do školek a škol na běžné vyučování. Ženy pracovaly v okolních továrnách, stejně jako starší muži, ale o jejich rozmístění nemáme žádné informace. Zásobování tábora zajišťovala zprvu armáda, později město Česká Lípa.

/ Jan Mikulička, Liberecký kraj

liberecko

PROSEČ pod JEŠTĚDEM – Místo prodchnuté smrtí. Výlet k podještědské Skalákovně zavede do povídky Karoliny Světlé

Zdánlivě obyčejný vrch zvaný Mazova Horka se vypíná jižně od Světlé pod Ještědem. Na jeho severovýchodním úpatí byly na počátku 19. století vytesány do skály dvě místnosti s trojicí oken. Obydlí dostalo název Skalákovna. Žilo se v něm ještě v šedesátých letech 19. století a stalo se známé díky povídce Karoliny Světlé Skalák.

„Počasí nabízí téměř jarní teploty a pokud někdo nevyrazí na nejvyšší místa hor, je nucen vyměnit lyže za turistické boty. A třeba právě Podještědí je příjemná oblast pro takový výlet," uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.
Při psaní povídky Světlá vycházela ze skutečné události, která se – jak si sama spisovatelka zapsala – *‚na venkově téměř mně na očích se odehrála'*.
Děj povídky je postaven na příběhu otce Jáchyma, hlavního hrdiny, který své

blízké do značné bídy přivedl leností, holdováním kartám a pitím. Kdysi své ženě sliboval velký kamenný dům, ale nakonec s ní a deseti dětmi skončil za vsí v jeskyni. A tak získal přezdívku Skalák.
Ve skále měli sice střechu nad hlavou, ale velmi kruté živobytí. V zimě jejich příbytek promrzal a v létě byl celý vlhký. Děti zde brzy onemocněly a všechny postupně zemřely, až na jediného – Jáchyma. Toho matka poslala pryč do služby. Jenže zdědil divokost po otci a všechny vesničany si brzy znepřátelil. Jediný, kdo ho obhajoval, byla chudá dívka Rózička, která se do něj bezmezně zamilovala. Jáchym byl ovšem dokonalou kopií svého otce. Začal hrát po hospodách na housle, opíjel se a lenošil. Když ho jednou našla Rózička zbědovaného v lese, nabídla mu, že si jej vezme za muže, když se polepší. Jenže ke sňatku bylo třeba svolení od představených obce a ti se mu vysmáli.
V mladém Jáchymovi se zpěnila krev, ve vzteku zabil jednoho obecního hodnostáře a skončil na deset let v pražském vězení. Ubohá Rózička, kterou opustila vlastní rodina, jej i tam navštěvovala. Z Prahy se Jáchym nakonec vrátil jako zcela zlomený člověk, který skončil tam, kde zemřeli všichni jeho sourozenci – ve Skalákovně. Tam se nakonec také oběsil. Skalní místnost s kamennou postelí a kamenným polštářem tak dodnes návštěvníkům připomíná dávnou tragédii rodiny Jáchyma Skaláka.

/ Jan Mikulička

liberecký kraj

Liberecký kraj opět vyhlašuje soutěž Památka roku kraje. Loni vyhrála Jilemničtí

Upozornit na úspěšné obnovy kulturních památek a poukázat na ojedinělé stavby ve zdejším regionu, které si zaslouží pozornost, například s ohledem na cestovní ruch a jejich nové využití. Takový je cíl tradiční soutěže Památka roku

Libereckého kraje. Její další ročník právě začíná.
Soutěž má jednu kategorii – stavební obnova i restaurování nemovité kulturní památky. Cena sestává z plakety s nápisem Památka roku 2022 Libereckého kraje, která je určena k umístění na vítězném objektu. Jeho vlastník k tomu obdrží finanční odměnu ve výši padesát tisíc korun.

Loni cena zamířila do Jilemnice. Cenu získala obnova vnějšího pláště jilemnické školy čp. 288. Porota nejvyšším bodovým ohodnocením ocenila zejména vysokou kvalitu řemeslných prací, které vrátily domu neorenesanční vzhled, jejž mu vtiskl jilemnický stavitel Josef Pošepný na základě architektonického návrhu architekta Jana Vejrycha.

Jilemnická škola; foto Jiří Liesler ml., *Zpravodaj města Jilemnice*

„Jsem moc ráda, že se čím dál tím více majitelů památek skutečně chce zhostit obnovy a přistupují k tomu zodpovědně. Samozřejmě jsou stále příklady, kdy majitel nechá památku zchátrat natolik, že už nejde zachránit a on tak získá pozemek pro novou výstavbu. V Libereckém kraji ale máme skvělé příklady obnov, a to jak privátních, tak i veřejných nebo církevních. Například loňská skvělá obnova vnějšího pláště jilemnické školy, to je skutečně čistá radost. Rádi takové obnovy oceníme," uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch.

Příjem elektronických přihlášek začne 1. února a potrvá do 30. dubna tohoto roku. Vítěze soutěže vybere odborná komise, složená ze zástupců Libereckého kraje a Národního památkového ústavu.
Aktuálně se na území Libereckého kraje se nachází 2248 nemovitých kulturních památek, z nichž je celkem 39 na seznamu ohrožených nemovitých kulturních památek. Pozitivní příklady obnovy mohou v praxi vést i ke koupi nemovitosti v Libereckém kraji. Nový vlastník pak kulturní památku ve své podstatě zachrání, jako tomu bylo například u Kittelova domu, zámku Návarov a několika lidových staveb ve Žďáru u České Lípy.
Cenu za obnovy památek v rámci celé České republiky udílí pod názvem Patrimonium pro futuro neboli dědictví pro budoucnost Národní památkový ústav, popřípadě Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska jako Památku roku. Na lokální úrovni však toto ocenění chybí, proto se Liberecký kraj rozhodl tuto situaci v regionu změnit. (Filip Trdla)

mnichovo hradiště

 # Ve druhé polovině 20. století nebylo v Mnichově Hradišti podniku, který by byl významnější než LIAZ (Liberecké automobilové závody). V letošním roce si připomínáme hned dvě výročí dnes již neexistujícího výrobce nákladních automobilů s mezinárodním renomé – v roce 1953 brány mnichovohradišťského závodu opustil první zde vyrobený vůz značky LIAZ, o 50 let později, v roce 2003, to byl naopak vůz poslední. Vzhledem k významu, který LIAZ pro Mnichovo Hradiště měl, připravuje město na květen velkou akci, která bude atraktivní připomínkou tohoto národního podniku.
Přestože většina detailů události je zatím v jednání, konkrétní obrysy již akce nabírá. Jasné například je, že se odehraje o víkendu 26. až 28. května. Očekává se pět desítek nákladních vozů a průřez všemi modelovými řadami značky.
K vidění bude první nákladní automobil vyrobený v Hradišti před 70 lety i ten poslední vyrobený před 20 lety, který byl postaven pro Rally Dakar, a řada dalších unikátů.
Akce se bude odehrávat na více místech ve městě současně. Hlavní část má být směrována na Masarykovo náměstí, kde bude k vidění ukázka těch nejcennějších vozů napříč padesátiletou historií LIAZu. Dále se tu počítá s rozhovory s pamětníky, historiky a majiteli veteránů nebo s výstavou z historie. Všechna další dějiště budou mít přímou souvislost s někdejším chodem LIAZu – potvrzené jsou prostory samotného závodu, v jednání je vnitroblok u takzvaných „litých domků“ v ulicích Na Výsluní a Polní, dále parkoviště v Lidické ulici (bytová výstavba v těchto lokalitách probíhala právě v souvislosti s rozšiřováním LIAZu) nebo dopravní terminál u nádraží, odkud nákladní vozy z Hradiště putovaly do světa. Mezi jednotlivými stanovišti, z nichž každé bude věnováno konkrétnímu časovému období, se budou účastníci přesouvat buď pěšky nebo historickými autobusy Škoda 706 RTO podobně jako na Sousedské slavnosti.

Celodenní akci by měla završit spanilá jízda všech účastníků přes město a večerní koncert na náměstí. Na přípravách akce se vedle města podílí Klub Mn. Hradiště, Klub veteránů LIAZ nebo Muzeum města Mnichovo Hradiště. Vzhledem k tomu, že připomínce LIAZu bude věnován celý letošní rok, prosí muzeum čtenáře o spolupráci. Máte k dispozici artefakty spojené s LIAZem? Patříte mezi pamětníky a rádi se o své vzpomínky podělíte? Chcete veřejnost seznámit s příběhem vaší vlastní liazky? Ozvěte se muzei a pomozte tak doplnit historii tohoto podniku. (Martin Weiss, Kamelot)

pozdní sběr

TURNOV –

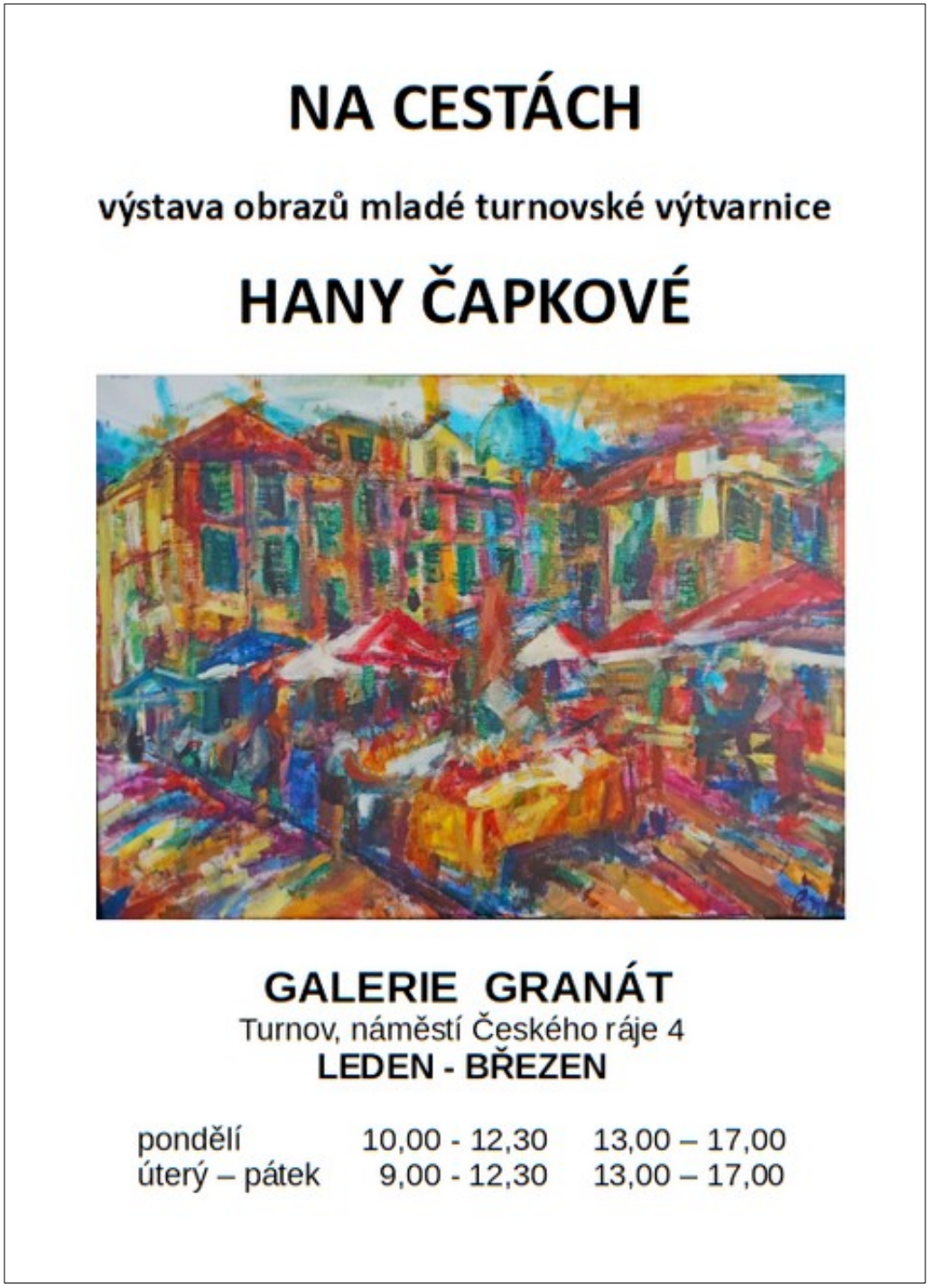

ŽELEZNÝ BROD –

NOVÝ BOR –

Od motýla po katedrálu. Černobílý svět fotografa a filmaře Ferdinanda Bučiny

V minulých dnech jsem na různých facebookových účtech viděl pár fotografií z Českého ráje, jejichž autorem je Ferdinand Bučina. Také jsem viděl dokumentární film o tomto umělci.
I vzpomněl jsem si, že jsem o něm před pár lety psal, tak jsem zapátral v archivu.

Ferdinand Bučina se n 26. října 1909 v Nuslích u Prahy v rodině obchodníka s potravinami Josefa Bučiny a jeho manželky Marie, rozené Špičkové. Později se rodina přestěhovala na Smíchov.
V jedenácti letech se stal členem skautského oddílu. Zde si vytvořil vztah k přírodě i skautskou hierarchii životních hodnot. Našel tu celoživotní přátele, například budoucího keramika Jana Kutálka i svou budoucí manželku Vlastu Sychrovskou. Ze skautského prostředí rovněž pocházejí první Bučinovy fotografie z poloviny dvacátých let.
Od roku 1920 studoval na smíchovském gymnáziu, kde v červnu 1928 úspěšně odmaturoval. Na přání rodičů se zapsal ke studiu na právnickou fakultu Univerzity Karlovy, po dvou letech ale studia zanechal. Poté pracoval v obchodě svého otce.

SUKNA GOLIATH

Ve třicátých letech se věnoval makrofotografii přírodních motivů. Svou zkušenost v tomto oboru později zúročil v publikaci *Amatér mezi rostlinami a zvířaty* a *Co děti viděly na louce*.
V roce 1936 se oženil a se svou ženou Vlastou plánovali svatební cestu do Bolívie ve spolupráci s františkánským misionářem a Česko-bolivijskou obchodní společností. Pro tuto cestu si zakoupil dvouokou zrcadlovku Rolleiflex a reportážní filmovou kameru Zeiss Ikon Kinamo na 35 milimetrový film. Výprava byla pro obavy rodičů o rok odložena a novomanželé se vydali na svatební cestu na Podkarpatskou Rus.
Během cesty pořídil řadu fotografií a filmových reportáží. Negativy vždy jednou za čas v improvizovaných podmínkách vyvolal, doplnil doprovodnými texty a odeslal do pražských redakcí, takže byly ještě před návratem novomanželů publikovány v tisku (časopisy Ahoj a Ozvěny domova i světa) i ve filmu (filmový žurnál UFA, Československý filmový týdeník).

Po návratu z Podkarpatské Rusi vystavil několik fotografií ze své cesty ve výkladní skříni obchodníka s fotografickými potřebami Karla Popa ve Spálené ulici. Tam si jich všiml architekt Petr Flenyko *(1900 v Užgorodě – 1974)* a pověřil jej pracemi pro oddělení cizineckého ruchu ministerstva obchodu.
Pro ministerstvo obchodu pak fotografoval a filmoval až do roku 1939. Protože fotografie byla prohlášena řemeslnou živností, musel požádat o živnostenský list, který mu byl udělen v lednu 1937.

Nejvýznamnější výsledky Bučinovy fotografické činnosti na poli propagace cestovního ruchu byly uveřejněny na výstavě *Fotografie ve službách cestovního ruchu* v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze v roce 1941. Jednalo se o 113 velkoformátových fotografií z archivu ministerstva obchodu, Bučina byl autorem naprosté většiny z nich.
V době po mobilizaci v roce 1938 působil jako fotograf a kameraman u armádního zpravodajského útvaru. Pak nastoupil jako kameraman u Českého zvukového týdeníku – Aktuality. Většinu války (1940–44) pracoval jako laborant u firmy Illek a Paul v Praze na Karlově náměstí. Během války vznikla i jeho kniha *Lidé z Javorníka*. Fotografie pro ni byly pořízeny během devatenácti dnů na přelomu února a března 1941 v Javorníku nad Veličkou, kniha vyšla na vánoce 1941.
Po roce 1946 pracoval pro Československý zpravodajský film, později také pro Propagační a Krátký film. Při natáčení propagačních filmů o rybolovu a myslivosti, spolupracoval mimo jiné i s fotografem Slávou Štochlem *(1913 v Praze – 1990 tamtéž).*
Věnoval se rovněž fotografii architektonických a uměleckých památek. Ty vyšly knižně v publikacích pro zahraničí *Prager notturno (Pražské nokturno, 1957), Ein Steinerner traum des mittleralters (Město středověkého kouzla, 1958)* a *A book of madonas (Kniha madon, 1958)* v nakladatelství Artia.
Ferdinand Bučina zemřel 10. listopadu 1994 v Praze.
Pochován je na Vyšehradě.

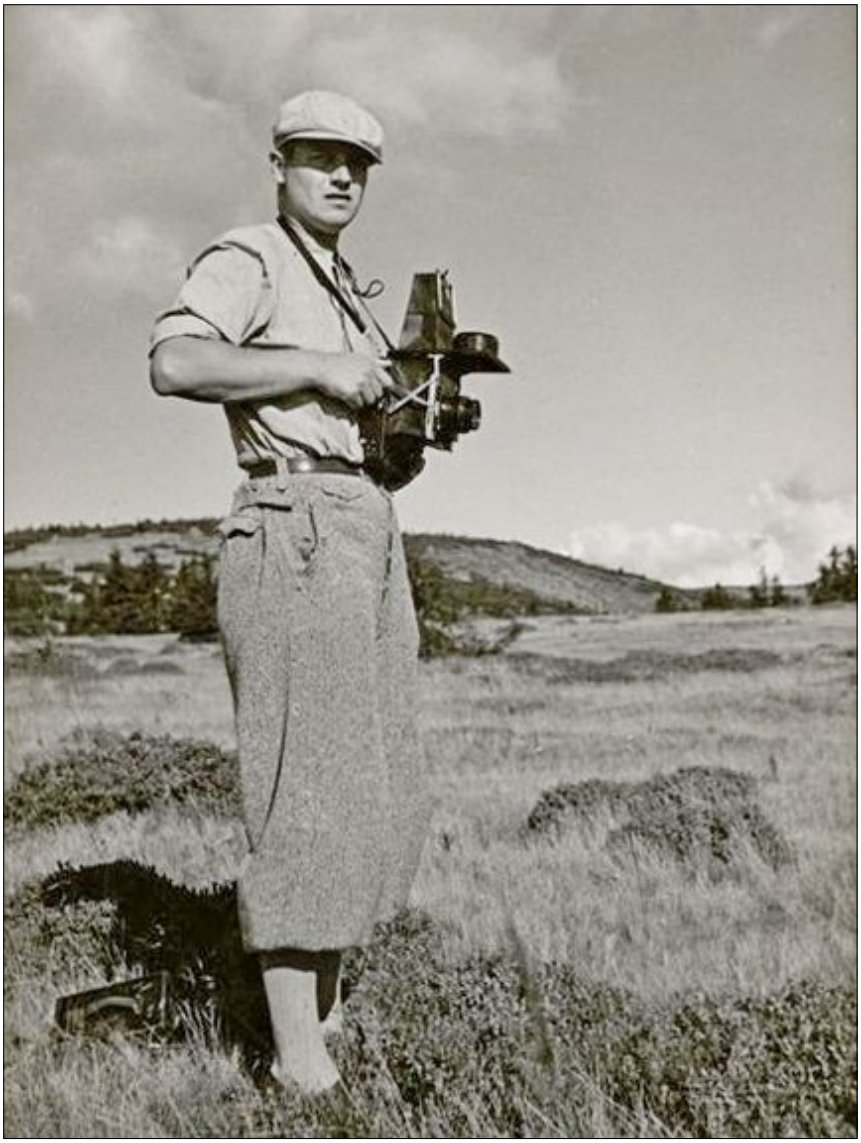

Hrob Bučinových
na Vyšehradě

Zdroje fotografií:
facebook Jiřího Peterky,
facebook Ferdinand Bučina,
Hřbitovy a pohřební služby Praha (SPH),
Pestrý týden 1941,
Fotografický obzor 1942,
Wikipedie
Náš REGION

#

Marek Douša

trosečník – kulturně-společenský e-zin * vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský
***fefik.sorry@seznam.cz* * nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!**
všechna čísla naleznete na internetu: *knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj*